

Minister Klimatu i Środowiska

Paulina Hennig-Kloska

DFE-WKSN.050.8.2024.ŁA
3406462.13509214.10911085
Warszawa, 17-10-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Dotyczy: Interpelacji w sprawie decentralizacji zarządzania wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z interpelacją Pana posła Jana Warzechy w sprawie decentralizacji zarządzania wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Obecna pozycja ustrojowa wojewódzkich funduszy.

Aktualną pozycję ustrojową wfośigw należy oceniać mając na względzie całościowy kontekst regulacji ustawy – Prawo ochrony środowiska dotyczących tych instytucji. W tym kontekście trzeba zauważyć, że:

- wojewódzkie fundusze, pozostając osobami prawnymi z przychodami uzyskiwanymi na podstawie POŚ zachowują odrębność instytucjonalną i finansową,
- organy wojewódzkich funduszy, działając na podstawie i w granicach wyznaczonych ustawą, autonomicznie decydują o kierunkach, priorytetach i warunkach działalności tych instytucji,
- nadzór ministra właściwego do spraw klimatu nad działalnością wojewódzkich funduszy (wykonywany przy udziale wojewody) jest co do zasady nadzorem opartym o kryterium legalności,
- wojewódzkie fundusze nie są instytucjonalnie podporządkowane, czy poddane zwierzchnictwu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW).

Dwie perspektywy działania wojewódzkich funduszy – regionalna i krajowa.

Regulacje będące podstawą działalności wfośigw powinny umożliwiać elastyczne funkcjonowanie tych instytucji dostosowywane do wyzwań identyfikowanych na różnych

poziomach zarządzania sprawami publicznym w obszarze ochrony środowiska. Oznacza to określanie priorytetów działalności poszczególnych wfośigw adekwatnie do dwóch wymiarów tego obszaru polityk publicznych, tj.:

- regionalnego - potrzeb regionów i społeczności lokalnych,
- ogólnokrajowego - jednoczesne włączanie wojewódzkich funduszy w realizację polityk i programów o charakterze ogólnopolskim, służących osiągnięciu celów definiowanych na poziomie krajowym, w tym uwzględniających konieczność faktycznego wdrożenia wymogów wynikających z prawa polskiego, jak i prawa Unii Europejskiej, którego implementacja należy do państwa polskiego.

Obecne rozwiązania ustrojowe zawarte w POŚ umożliwiają należyte uwzględnienie w działalności wojewódzkich funduszy tych dwóch wymiarów. Sposób ustalania składu rad nadzorczych wfośigw zapewnia reprezentację w nich najważniejszych interesariuszy, w tym ministra właściwego do spraw klimatu i przedstawiciela samorządu województwa. To zaś umożliwia taki sposób kierowania wojewódzkimi funduszami, który pozwoli godzić priorytety identyfikowane tak na poziomie regionalnym/wojewódzkim, jak i krajowym.

Rola wojewódzkich funduszy w systemie finansowania ochrony środowiska - efekt synergii

Wojewódzkie fundusze należy ponadto postrzegać nie tylko w jednostkowej (indywidualnej dla każdego z nich), ale także ogólnej perspektywie, tj. jako istotnej części składowej systemu finansowania ze środków publicznych przedsięwzięć służących ochronie środowiska, którego istotnym elementem jest także NFOŚiGW. W kontekście osiągnięcia celów polityki środowiskowej państwa coraz większego znaczenia nabiera współpraca wfośigw z NFOŚiGW. Współpraca ta może łączyć w sobie m.in. organizacyjny wkład wojewódzkich funduszy w realizację programów inicjowanych przez NFOŚiGW, a z drugiej strony – możliwość pozyskiwania przez wfośigw środków NFOŚiGW na realizację określonych programów lub przedsięwzięć. Taka współpraca umożliwia uzyskanie ewidentnego efektu synergii działań NFOŚiGW oraz wojewódzkich funduszy, co skutkuje dystrybuowaniem coraz większych środków przez wojewódzkie fundusze, z niewątpliwą korzyścią dla skuteczności realizacji polityk publicznych w tym obszarze, a także z korzyścią dla regionów. Warto przy tym mieć na uwadze rosnącą w ostatnich latach wielkość środków przekazywanych/udostępnianych przez NFOŚiGW wojewódzkim funduszom na realizację ustawowych zadań.

W przypadku programów adresowanych do szerokiego kręgu odbiorców, w szczególności gospodarstw domowych, współpraca NFOŚiGW z wfośigw jest niekiedy nieodzownym warunkiem ich realizacji. Jednym z przykładów konieczności zapewnienia takiej współpracy jest program „Czyste Powietrze”. Dzięki zaangażowaniu wojewódzkich funduszy możliwa jest kontynuacja realizacji tego Programu jako przedsięwzięcia dofinansowywanego ze środków programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027 (FEnIKS). Udział wfośigw w realizacji programu „Czyste Powietrze” umożliwia więc nie tylko osiągnięcie określonych efektów rzeczowych i ekologicznych, lecz także wykorzystanie przez Polskę bezzwrotnego finansowania z budżetu Unii Europejskiej przynoszącego korzyści polskiej gospodarce.

Zwracam również uwagę, że w podobnym do programu „Czyste Powietrze” modelu opartym o współpracę NFOŚiGW z wfośiGW realizowane w latach 2021-2023 były jeszcze inne programy, wśród których znalazły się m.in. program „Moja Woda”, „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie”, czy „Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych”. W ramach wspólnie realizowanych programów do końca 2023 r. wojewódzkie fundusze zawarły ok. 784 tys. umów o dofinansowanie z beneficjentami końcowymi, a NFOŚiGW wypłacił wojewódzkim funduszom 11 591 mln zł.¹ Środki te za pośrednictwem wfośiGW systematycznie trafiają do beneficjentów.

Podsumowanie

Odpowiadając na pytanie: *Jakie konkretne kroki podejmie Ministerstwo Klimatu i Środowiska w celu rozważenia powrotu do decentralizacji zarządzania Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, biorąc pod uwagę postulaty samorządów?*

Mając na uwadze powyższy kontekst faktyczny i prawny, oceniam obecny kształt przepisów w przedmiotowym zakresie za odpowiedni.

Obecne regulacje instytucjonalne zawarte w ustawie - Prawo ochrony środowiska - odnoszące się do wfośiGW ułatwiają angażowanie się wojewódzkich funduszy w podobne do ww. działania i sprzyjają ich współpracy z NFOŚiGW, a tym samym umożliwiają lepsze wykorzystanie potencjału zarówno NFOŚiGW, jak i wfośiGW. Nie ulega przy tym mojej wątpliwości, że działania wfośiGW powinny być możliwie spójne z działaniami podejmowanymi przez samorządy województw i uwzględniać specyfikę i aktualne potrzeby regionów, do czego w moim odbiorze przyczyniają się obecne przepisy ustawy - Prawo ochrony środowiska.

Z wyrazami szacunku

Paulina Hennig-Kloska
Minister Klimatu i Środowiska
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

¹ Dane przedstawione we Wspólnej Strategii działania NFOŚiGW i wfośiGW na lata 2025-2028.